

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE

Broj: 02 – 1129/4
Podgorica, 24.11.2021. godine

Na osnovu člana 40, 139, 140, 141, 143 i 144 Zakona o elektronskim medijima ("Sl. list Crne Gore", br. 46/10, 40/11, 53/11, 06/13, 92/17 i 82/20) i člana 18 i 116 Zakona o upravnom postupku ("Sl. list Crne Gore", br. 56/14, 20/15, 40/16 i 37/17), postupajući po prigovoru gospodina Nenada Milićevića iz Podgorice (akt zaveden kod Agencije za elektronske medije pod br. 02-1129 od 25.10.2021. godine), direktor Agencije za elektronske medije donosi

RJEŠENJE

1. Privrednom društvu Lokalnom javnom emiteru „Radio televizija Podgorica“ d.o.o., emiteru televizijskog programa „Gradska televizija“, izriče se upozorenje, kao upravno-nadzorna mjera zbog kršenja člana 48 stav 2 Zakona o elektronskim medijima, člana 17 stav 1 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima („Sl. list Crne Gore“, br. 35/11, 07/16 i 8/19) i tačke 7.1. Odobrenja za emitovanje broj O-TV-J-10, prilikom emitovanja, dana 23.10.2021. godine, priloga (uvodnog komentara) u informativnoj emisiji „Dnevnik“, u terminu od 18:57:32 do 19:27:01 časova.
2. Upozorenje iz tačke 1 ovog Rješenja se izriče zbog emitovanja programskog sadržaja kojim se podstiče diskriminacija i netrpeljivost po osnovu vjerske ili pripadnosti nekoj grupi (član 48 stav 2 Zakona o elektronskim medijima i član 17 stav 1 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima).
3. Privrednom društvu Lokalnom javnom emiteru „Radio televizija Podgorica“ d.o.o., nalaže se da usaglasi emitovanje programskih sadržaja u okviru programa „Gradska televizija“ sa obavezama definisanim u Zakonu o elektronskim medijima, podzakonskim aktima Agencije i izdatom Odobrenju za emitovanje.
4. Privredno društvo Lokalni javni emiter „Radio televizija Podgorica“ d.o.o. je dužno da, u skladu sa članom 140 stav 3 Zakona o elektronskim medijima, u programu „Gradska televizija“, objavi informaciju o izrečenoj mjeri iz tačke 1 ovog rješenja koja glasi:
„Agencija za elektronske medije je izrekla emiteru opšteg televizijskog programa 'Gradska televizija' upozorenje, jer je dana 23. oktobra 2021. godine, u okviru centralne informativne emisije 'Dnevnik', emitovao programski sadržaj kojim se podstiče diskriminacija i netrpeljivost po osnovu vjerske ili pripadnosti nekoj grupi.“
5. Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.
6. Ovo rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemcg.org.
7. Ovo rješenje stupa na snagu danom donošenja.

O b r a z l o ž e n j e

Dana 25. novembra 2021.g., Agenciji za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) dostavljen je prigovor gospodina Nenada Milićevića iz Podgorice, na rad privrednog društva Lokalnog javnog emitera „Radio televizija Podgorica“ d.o.o. (u daljem tekstu: „emiter“), emitera opšteg televizijskog programa „Gradska televizija“ (zaveden kod Agencije pod br. 02-1129 od 25.10.2021. godine).

U prigovoru se traži da Agencija za elektronske medije (u daljem tekstu: „Agencija“) „utvrdi da li ima povreda propisa iz njene nadležnosti“ i ukazuje na sljedeće:

1. „da li su prezentovane bilo kakve činjenice kao potpora bezuslovnoj tvrdnji da su pljačkaši u Nikšiću vjernici crkve Srbije ili učesnici litija, odnosno da je to kradljivac iz Berana, i da li nedostatak istih znači dovođenje gledalaca u zabludu?“

2. „da li su prezentovani bilo kakvi dokazi da je Crkva Srbije ikada u bilo kojoj formi javno ili privatno podstrekavala bilo koja lica na vršenje ovih krivičnih djela, pošto se ta činjenica u ovoj informativnoj emisiji ističe kao ključna i apostrofira kao motiv ili doprinos motivaciji učinilaca gnusnih djela odnosno kao navodna činjenica koja ima važnu ulogu u svijesti učinilaca u odnosu na opisana krivična djela te se kao takva ističe gledocima u prvi plan?“
3. „da li je igdje u Crnoj Gori ili u svijetu registrovano pravno lice ili vjerska zajednica pod imenom Crkva Srbije, ...da li se pravni subjekt pod tim imenom ikada oglasio u bilo kojem javnom mediju Crne Gore?“
4. „da li se označavanjem Srpske pravoslavne crkve kao svima poznatog organizatora litija kao Crkve Srbije čini očigledno lažno imenovanje i povreda načela tačnosti i pouzdanosti u informisanju javnosti? Da li je u informativnoj emisiji dozvoljeno lice imena A zvati imenom B?“
5. „da li se skradnim dovođenjem u vezu hrišćanske religije i Hrista sa odnosnom krađom i ubistvom vrši povreda propisa u nadležnosti Agencije, ...i grubo vrijeđaju svi hrišćani u Crnoj Gori, na način da se eksplicitno stigmatizuju kao lopovi u ubice po principu vjerske odnosno crkvene pripadnosti?“

Polazeći od navedenog, Agencija je pokrenula postupak za utvrđivanje da li je prigovor osnovan, odnosno da li je došlo do kršenja Zakona o elektronskim medijima (u daljem tekstu: „Zakona“), Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima (u daljem tekstu: „Pravilnik“) i tač. 7.1. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-10.

Po tom osnovu, Sektor za monitoring Agencije je nakon uvida u snimak emitovanog programskog sadržaja emitera, sačinio nalaz dana 25.10.2021. godine (akt broj 02-1129/1 od 25.10.2021. godine).

Saglasno nadležnostima ustanovljenim članom 138 Zakona i članom 112 Zakona o upravnom postupku, a u cilju utvrđivanja činjenice da li je emitovanjem spornog sadržaja došlo do kršenja Zakona, Pravilnika i Odobrenja za emitovanje, Agencija je emiteru dostavila predmetni prigovor, sa nalazom Sektora za monitoring i zatražila da, u roku od sedam dana od dana prijema zahtjeva, dostavi pisano izjašnjenje na date navode (akt broj 02-1129/2 od 29.10.2021. godine).

Dana 02.11.2021.g. emiter je dostavio izjašnjenje (zavedeno kod Agencije pod br. 02-1129/3 od 02.11.2021.g.), u kojem je istakao „pravnu neosnovanost prigovora“ i posebno ukazao na sljedeće:

- član 10 stav 1 Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda predviđa da „Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.“
- „U okviru slobode posjedovanja mišljenja, pojedinci su zaštićeni i od mogućih negativnih posljedica u slučajevima kada im se pripisuju određena mišljenja zbog prethodnih javnih izražavanja mišljenja“ (presuda Evropskog suda za ljudska prava u Strazburu - ESLJP Vogt protiv Njemačke, 26. septembar 1995.g.)
- „član 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda ne štiti samo sadržinu informacija i ideja već i formu u kojoj su izražene“ (presude ESLJP Oberschlick protiv Austrije, 23. maj 1991.g.; Thoma protiv Luksemburga, 29. mart 2001.g.;
- „Sud pruža posebnu zaštitu i satiričnom izražavanju“ (presude ESLJP Eon protiv Francuske, 14. mart 2013.g.; Kuliš i Różycki protiv Poljske, 6. oktobar 2009.g.; Alves da Silva protiv Portugalije, 20. oktobar 2009.g.). Posebno je istakao da je „Satira oblik autorskog izražavanja i društvenog komentara i, zbog svojih inherentnih karakteristika pretjerivanja i prikazivanja iskrivljene stvarnosti, prirodno ima za cilj da provocira i agituje. Svako zadiranje u pravo autora na takvo izražavanje ima se smatrati povredom člana 10. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda“.
- stav Evropskog suda za ljudska prava je da „ako postoji opravdani javni interes, prednost u pravilu treba dati zaštiti slobode govora, ma kako tim govorom bila povrijeđena neka osoba ili neka institucija“ (Ekspert Vijeća Evrope Vesna Alaburić, <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/hrvatska/odvjetnica-vesna-alaburic-o-slobodi-govora-i->

doplavi-tuzbi-protiv-nakladnika-i-novinarar-suci-trebaju-biti-pod-povecalo-javnosti-vise-nego-severina)

- čl. 47 i 49 Ustava Crne Gore koji se odnose na slobodu izražavanja („Svako ima pravo na slobodu izražavanja govorom, pisanom riječju, slikom ili na drugi način.“) i slobodu štampe („Jemči se sloboda štampe i drugih vidova javnog obavještanja“);
- član 2 Zakona o medijima („Država obezbjeđuje i jamči slobodu medija, izražavanja i informisanja na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o ljudskim pravima i slobodama (EU, Savjet Evrope, OUN, OEBS). Ovaj zakon se tumači i primjenjuje u skladu s Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i praksom precedentnog prava Evropskog suda za ljudska prava.“);
- član 2 Zakona o elektronskim medijima („Odredbe ovog zakona ne mogu se tumačiti na način da daju pravo na cenzuru ili ograničenje prava slobode govora ili slobode izražavanja. Ovaj zakon treba tumačiti u skladu sa principima Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, uz korišćenje prakse precedentnog prava Evropskog suda za ljudska prava.“);
- član 2 Pravilnika („Elektronski mediji su slobodni u kreiranju i uređivanju programa, uz poštovanje profesionalnih, vrijednosnih, etičkih i estetskih standarda. Odredbe ovog Pravilnika ne mogu se tumačiti na način da daju pravo na cenzuru ili ograničenje prava slobode izražavanja.“).

Kada je u pitanju, kako navodi emiter, „činjenična neosnovanost prigovora“ (odgovori na pitanja podnosioca prigovora) isti je ukazao na sljedeće:

- „pitanje podnosioca prijave ukazuje na njegovo ... nepoznavanje novinarskih rodova, odnosno nepoznavanje razlike između vijesti i komentara“ ... „jedan od temeljnih principa novinarstva ... glasi: 'Činjenice su svete, komentar je slobodan'. „... Prigovor, ..., predstavlja pokušaj negiranja autorskog prava na slobodu izražavanja, pritiska na autora komentara i medij koji je komentar objavio“.

„... autorski komentar, za razliku od vijesti (informacije) ne predstavlja novinarsku formu koja iziskuje navođenje ili nabranje dokaza koji potvrđuju vijest (informaciju) koja je predmet komentara. Prije objavljivanja komentara autorka je provjerila istinitost navoda o informaciji koja je predmet komentara - kako vlastitim novinarskim istraživanjem, tako i informacijama u više tekstova koje su o predmetu komentara objavili drugi mediji, poput: portala www.aktuelno.me, 21.10.2021. godine: 'Uhapšen drugi osumnjičeni za pljačku u Nikšiću: Knežević brat sekretara MPC i istaknuti litijaš' <https://www.aktuelno.me/crna-gora/uhapsen-drugi-osumnjiceni-za-oruzanu-pljacku-u-niksicu/>; www.portalanalitika.me, 21.10.2021.g. 'Pojedini mediji iz naše države navode i kako je Albijanić navodno bio učesnik prošlogodišnjih litija Srpske pravoslavne crkve, član organizacije 'Srpska čast' <https://www.portalanalitika.me/clanak/ko-je-osumnjiceni-bilecanin-cesto-boravio-u-niksicu-nije-bio-poznat-po-tezim-krivicnim-djelima>

- Povodom pitanja iz prigovora „Da li su prezentovani bilo kakvi dokazi daje Crkva Srbije ikada u bilo kojoj formi javno ili privatno podstrekavala bilo koja lica na vršenje ovih krivičnih djela, pošto se ta činjenica u ovoj informativnoj emisiji ističe kao ključna i apostrofira kao motiv ili doprinos motivaciji učinilaca u odnosu na opisana krivična cijela te se kao takva ističe gledaocima u prvi plan?“, ukazao je „elementi ... pitanja ... svjedoče o nepoznavanju elementarnih principa novinarstva, slobode izražavanja i slobode medija ...:
 - „nerazumijevanje ili ignorisanje činjenice da (je) emitovani sadržaj povodom koje je upućen prigovor po svojoj novinarskoj formi komentar, a ne vijest ili informacija“;
 - „nerazumijevanje ili ignorisanje činjenice da su i u 'informativnoj emisiji' ravnopravne novinarske forme: vijest, komentar, reportaža, analiza, osvrt, razgovor, anketa, istraživanje...“
 - „neistinita je tvrdnja iz navedenog pitanja zato što kao ključna činjenica nije navedeno ono što podnosilac prijave neistinito tvrdi, već: 'U oružanoj pljački u Nikšiću stradao je čovjek. Ubijen je dok je, kažu očevici, pokušavao da spriječi pljačkaše da otmu penzije nikšićkim penzionerima.'“

- „*poticanje na opisana krivična djela mogu se naći u mnogobrojnim javnim istupima ne samo političara i građana koji svojom pripadnošću Crkvi Srbije legitimišu ...javnim istupima najviših velikodostojnika Crkve Srbije.*“ Kao ilustraciju, emiter je naveo „*poznati javni istup mitropolita crnogorsko-primorskog Crkve Srbije gosp. Joanikija Mićovića*“ (*“Raduje me da ljudi od talenta i znanja postižu ovakve rezultate kada se bave ovakvim temama kao što se bavi doktor Aleksandar Raković. Mlade je čovjek, ali već više decenija se bavi temom Crne Gore. I pravo da vam kažem, dosta sam od njega naučio: i od onoga što sam pročitao od njegovih naučnih radova i još više sam naučio iz njegovih redovnih obraćanja javnosti.”*), na promociji knjige "Crnogorski separatisti", istoričara iz Beograda Aleksandra Raković, održanoj u junu 2019. godine. Tada je g. Raković, kako ukazuje emiter, izjavio „*A crnogorskim separatistima pružio bih jednu izričitu poruku: ja i kolega Antić nikad s njima nismo politički korektni, nema potrebe, je li tako? Mi se ponekad i malo sadistički ponašamo prema njima jer oni to zaslužuju. Dakle, u jednom momentu njih sto hiljada ostaće protiv nas sedam i po miliona. A onda će biti prilike da s njima razgovaramo kako im dolikuje. Hvala!*“
- „*Novinarski komentar, kao novinarski rod. žanr ili forma, razlikuje se od vijesti (koja mora biti bazirana na činjenicama) po slobodi autora da, u skladu sa pravom na mišljenje i pravom na slobodu govora, iznosi svoj stav o nekoj ličnosti, događaju, pojavi ili procesu od šireg društvenog, javnog interesa; nedopustiv je pokušaj podnosioca prijave da ukine ili suštinski ograniči pravo autora komentara da su skladu sa vlastitim uvjerenjima analizira kontekst, okolnosti, značaj, motive, posljedice... u ovom slučaju, oružane pljačke i ubistva čovjeka*“. Emiter je istakao i da „*ilustracije radi: da li bi bio prihvatljiv pokušaj inkrimisanja komentara u kojem autor navodi i analizira činjenice o vjerskoj, nacionalnoj, političkoj, stranačkoj pripadnosti ili obrazovanju, polu, životnoj dobi, državljanstvu, materijalnim prilikama... počinitelaca najtežih krivičnih djela, popu Ratka Mladića, Osame bin Ladena ili Andreasa Behringa Breivika; da li bi autorsko komentarisanje njihove pripadnosti hrišćanstvu ili islamu trebalo biti osnov za inkriminaciju autora komentara*“.
- Povodom pitanja iz prigovora „*Da li je i gdje u Crnoj Gori ili u svijetu registrovano pravno lice ili vjerska zajednica pod imenom Crkva Srbije, da li je i gdje zabilježeno da organizacija pod tim imenom predvodila bilo kakve litije u Crnoj Gori, da li se pravni subjekt pod tim imenom ikada oglasio u bilo kojem javnom mediju Crne Gore?*“, emiter je ukazao da je „*‘Crkva Srbije’ ... naziv koji uobičajeno koristi ... Vaseljenska patrijaršija. Nije poznato da je tim povodom iz sjedišta Crkve Srbije u Beogradu ikada protestovano, te i iz tog razloga smatraju da je naziv ‘Srpska pravoslavna crkva’ kolokvijalno ime za pravoslavnu crkvu u Srbiji koju Vaseljenska patrijaršija označava kao ‘Crkvu Srbije*‘.
- Povodom pitanja „*Da li se skardnim dovođenjem u vezu hrišćanske religije i Hrista sa odnosnom krađom i ubistvom vrši povreda propisa u nadležnosti Agencije, bilo kojeg načela profesionalne esnafske etike i grubo vrijeđaju svi hrišćani u Crnoj Gori, na način da se eksplicitno stigmatizuju kao lopovi u ubice po principu vjerske odnosno crkvene pripadnosti?*“, emiter je ukazao da se:
 - „*‘Odnosna krađa i ubistvo’ ni na koji način u autorskom komentaru (se) ne dovode u vezu sa ‘hrišćanskom religijom i Hristom’, već sa izvršiocima pljačke i ubistva koji su ‘ponosni vjernici Crkve Srbije, branitelji svetinja, litijaši’.*
 - „*Podnosilac prijave ne navodi bilo koju konkretnu ‘povredu propisa u nadležnosti Agencije, bilo kojeg načela profesionalne esnafske etike’*“, jer, kako se navodi, „*navedenim autorskim komentarom nije prekršen nijedan propis u nadležnosti Agencije za elektronske medije Crne Gore, kao niti jedno načelo profesionalne etike novinara*“.
 - „*Podnosilac prijave nije naveo niti jedan dokaz za ... tvrdnju da se navedenim autorskim komentarom ‘vrijeđaju svi hrišćani u Crnoj Gori’.*
 - „*U potpunosti je neutemeljena tvrdnja da se navedenim autorskim komentarom ‘eksplicitno stigmatizuju kao lopovi u ubice po principu vjerske odnosno crkvene pripadnosti’.* Od svega je tačno da se na lopove i ubice autorskim komentarom ukazuje zbog njihovih zločina, a ne zbog vjerske, odnosno crkvene pripadnosti.

Na kraju, emiter predlaže da Agencija „*navedenu prijavu odbije kao neosnovanu*“.

Na osnovu informacija i navoda sadržanih u prigovoru i izjašnjenju emitera, kao i uvida u snimak emitovanog sadržaja, Agencija konstatuje sljedeće:

1. Emiter je, dana 23.10.2021. godine, u informativnoj emisiji „*Dnevnik*“ u terminu od 18:57:41 do 19:00:04 sati (2 minuta 23 sekunde), emitovao prilog čiji je opis dat u tački 2.
2. Voditeljka u studiju: „*Dobro večer. U oružanoj pljački u Nikšiću stradao je čovjek. Ubijen je dok je, kažu očevici, pokušavao da spriječi pljačkaše da otmu penzije nikšićkim penzionerima. Dvojica osumnjičenih ubrzo su uhapšeni. Obojica ponosni vjernici Crkve Srbije, branitelji svetinja, litijaši. Nedavno je u Beranama njihov brat u Hristu, opljačkao crkvu. Istu za čiju je navodnu odbranu mjesecima litijao. Njegovi saborci, smjerni hrišćani i branioci svetinja, iz Tivta su Cetinjanima javno prijetili novom Srebrenicom. Članove ekstremnih pravoslavnih organizacija, sklonih nasilju, pljački, kamatašenju, kriminalu i ubistvima, možete prepoznati i po tome što su im tijela iscrtana krstovima a usta puna Ostroga. Ne kradi, ne ubij, ljubi bližnjeg svog kao samog sebe, preveli su u otimaj, ubij, mrzi sve koji nisu kao ti. Ko im je u tome pomogao? Čemu ih je naučila Crkva koju su navodno branili? Kakve im je vrijednosti usadilo njeno sveštenstvo kada tako bezobzirno gaze osnovna hrišćanska načela? Ko im je objasnio da će im zlodjela koja čine biti oprostena, stanu li u prvi red odbrane zločina, otimanja, laži, falsifikata, ratnog huškanja? Mraka?! Smrt čovjeka u Nikšiću, potresla je javnost. Taj čin nasilja osudili su i predstavnici vlasti koji su, ispostavlja se, i sa ubijenim i sa osumnjičenima za ubistvo branili svetinje, litijali, dijelili politička i ideološka uvjerenja, promovisali iste ciljeve. Kada su osumnjičeni za zločine, kojima se sudi i na zemaljskom i na božjem sudu, uhapšeni i vladike i državni vrh, koji je zahvaljujući toj Crkvi i njenim vojnicima, došao na vlast, oprao je ruke. I začutao. Umjesto da preispitaju sopstvenu odgovornost za sunovrat i svojih podržavaoca i društva, izabrali su tihovanje. Samo mi nemojte reći da ste iznenađeni. Počinje Dnevnik Gradske televizije. Ja sam Mirka Dević. Na početku, gladamo vijest dana.*“
3. Članom 48 stav 2 Zakona propisano je da se AVM uslugom ne smije podsticati mržnja ili diskriminacija po osnovu rase, etničke pripadnosti, boje kože, pola, jezika, vjere, političkog ili drugog uvjerenja, nacionalnog ili socijalnog porijekla, imovnog stanja, članstva u sindikatu, obrazovanja, društvenog položaja, bračnog ili porodičnog statusa, starosne dobi, zdravstvenog stanja, invaliditeta, genetskog nasljeđa, rodnog identiteta ili polne orijentacije.
4. Članom 17 stav 1 Pravilnika je propisano da programski sadržaji elektronskih medija ne smiju biti usmjereni na kršenje zajamčenih sloboda i prava čovjeka i građanina ili izazivanje nacionalne, rasne i vjerske netrpeljivosti ili mržnje.
5. Polazeći od prava na slobodu izražavanja i uređivačku autonomiju medija, oni su slobodni da određenu pojavu, događaj ili slično tretiraju na različiti način, a da pri tome ne prekrše propise, kao i da u skladu sa svojom uređivačkom politikom, komentarišu pojave, događaje i postupke pojedinaca, uz obavezu da komentare jasno odvoje od ostalih vijesti i informacija, posebno onih koji se odnose na istu temu pri čemu moraju voditi računa o normama propisanim Zakonom i Pravilnikom.
6. Predmetni prilog je emitovan na početku centralne informativne emisije lokalnog javnog emitera. Bio je jasno izdvojen od ostalog dijela emisije („*Počinje Dnevnik Gradske televizije. Ja sam Mirka Dević. Na početku, gladamo vijest dana.*“) i predstavlja komentar urednice / voditeljke emisije povodom, kako je navedeno na početku priloga, oružane pljačke u kojoj je smrtno stradalo jedno lice.
7. Ne može se dovesti u pitanje pravo novinarkе i medija da ovakav događaj (koji je izazvao veliko interesovanje i osudu javnosti) iskoriste da pokrenu pitanje odgovornosti različitih društvenih subjekata (državnih organa, političkih i vjerskih organizacija i sl.) i njihovih predstavnika da svojim porukama i djelovanjem preveniraju ili izazivaju, odnosno osude ili ignorišu takvo ponašanje. Takođe se ne može dovesti u pitanje pravo novinarkе i medija da svojim komentarom podstiče ili doprinosi debati o ulozi i djelovanju ekstremnih organizacija i posebno njihovoj mogućoj povezanosti sa političkim ili vjerskim organizacijama, a posebno njihovoj sklonosti ka „*nasilju, pljački, kamatašenju, kriminalu i ubistvima*“.
8. Emiter opravdano ukazuje na potrebu prepoznavanja specifičnosti komentara kao posebnog vida („*forme*“) izražavanja mišljenja koji je pod posebnim stepenom zaštite. Ne može se očekivati ili zahtijevati od novinara ili medija da dokazuje svoja mišljenja o nekoj pojavi, događaji i postupku pojedinaca, uz obavezu da komentare jasno odvoje od ostalih vijesti i informacija. Ipak, i kada objavljuju svoje kritičke stavove ili izjave, mediji su dužni da postupaju razumno i u skladu sa

profesionalnim standardima. Vrijednosni sudovi koje iznose moraju imati neki vid činjenične osnove. Jer, vrijednosni sud bez činjenične osnove koja bi ga potkrijepila može biti pretjeran (Presuda ESLJP Jerusalem protiv Austrije, 2001).

9. Granice kritike i izjava koje mogu biti sadržane u komentarima, a odnose se na pitanja od javnog interesa su široke, ali nijesu apsolutne. Ostvarivanjem prava na slobodu izražavanja novinara i medija ne smiju se ugrožavati prava drugih, pravo na zaštitu dostojanstva i pravo na zaštitu od diskriminacije.
10. Uvažavajući pravo novinara i medija da prikupljaju informacije i izvještavaju o istražnim i sudskim postupcima povodom različitih krivičnih djela (oružana pljačka u kojoj je ubijeno jedno lice, pljačka vjerskog objekta), ne mogu se opravdati navodi koji predstavljaju generalnu osudu ili napad na čitavu grupu ljudi („sveštenstvo” i „podržavaoce” određene vjerske zajednice). U uvodnom dijelu priloga se govori o licima koja se dovode u vezu sa pljačkama u Nikšiću i Beranama, isti se povezuju sa određenom vjerskom zajednicom ili protestima koji su obilježili društvena zbivanja u prethodnom periodu („...njihov brat u Hristu”, „Obojica ponosni vjernici Crkve Srbije, branitelji svetinja, litijaši”), a u nastavku se jasno kritika usmjerava na tu određenu vjersku zajednicu, tj. njeno „sveštenstvo” i „podržavaoce” („Ne kradi, ne ubij, ljubi bližnjeg svog kao samog sebe, preveli su u otimaj, ubij, mrzi sve koji nisu kao ti. Ko im je u tome pomogao? Čemu ih je naučila Crkva koju su navodno branili? Kakve im je vrijednosti usadilo njeno sveštenstvo kada tako bezobzirno gaze osnovna hrišćanska načela? Ko im je objasnio da će im zlodjela koja čine biti oproštena, stanu li u prvi red odbrane zločina, otimanja, laži, falsifikata, ratnog huškanja? Mraka?!”). To jasno ukazuje da namjera emitera nije bila da samo kritikuje ponašanje „ekstremnih pravoslavnih organizacija, sklonih nasilju, pljački, kamatašenju, kriminalu i ubistvima”, čiji su pripadnici „javno prijetili novom Srebrenicom” (kako je istaknuto u prilogu), ta da „se na lopove i ubice autorskim komentarom ukazuje zbog njihovih zločina, a ne zbog vjerske, odnosno crkvene pripadnosti” (kako je istaknuto u izjašnjenju). Upravo naglašavanjem pripadnosti osumnjičenih određenoj vjerskoj zajednici i njihovog učešća u određenim protestima, te kasnijim prozivanjem te iste vjerske zajednice na odgovornost za „sunovrat i svojih podržavaoca i društva”, može se zaključiti da je emiter doprinio podsticanju diskriminacije i netrpeljivosti po osnovu vjerske pripadnosti ili učešća i određenim društvenim zbivanjima (protesti).
11. Generalizovanim i bezrazložnim optuživanjem predstavnika određene vjerske zajednice („Kakve im je vrijednosti usadilo njeno sveštenstvo kada tako bezobzirno gaze osnovna hrišćanska načela?”) i njihovom osudom kao cjeline za davanje doprinosa „sunovratu i svojih podržavaoca i društva”, emiter je doprinio izazivanju nepoštovanja, predrasuda i stigmatizacije ove vjerske zajednice, te diskriminaciji i netrpeljivosti prema njenim pripadnicima/sljedbenicima.

Saglasno navedenom, može se zaključiti da je emitovanjem predmetnog sadržaja emiter prekršio standarde kojima se zabranjuje emitovanje sadržaja kojima se podstiče diskriminacija i netrpeljivost po osnovu vjerske ili neke druge pripadnosti.

Nakon sprovedenog postupka i uz uvažavanje svih relevantnih činjenica, direktor Agencije je, saglasno čl. 140 i 141 Zakona, donio odluku kojom se emiteru izriče upravno-nadzorna mjera upozorenja zbog kršenja člana 48 stav 2 Zakona, člana 17 stav 1 Pravilnika i tač. 7.1. izdatog Odobrenja za emitovanje O-TV-J-10, kojom se propisuje da je emiter odgovoran za sadržinu emitovanog programa, u skladu sa Zakonom o medijima i Zakonom o elektronskim medijima.

Agencija je posebno analizirala da li izrečena mjera ispunjava tzv. trostepeni test, odnosno da li je upozorenje, kao ograničenje slobode izražavanja, propisano zakonom, imalo legitiman cilj i da li je bilo neophodno u demokratskom društvu.

Što se tiče prvog preduslova, utvrđeno je postojanje zabrane emitovanja sadržaja (pružanja AVM usluga) koji su usmjereni na izazivanje diskriminacije i netrpeljivosti po osnovu vjerske ili neke druge pripadnosti (član 48 stav 2 Zakona i član 17 stav 1 Pravilnika), kao i da Agencija ima pravo da, radi otklanjanja utvrđenih nepravilnosti, emiteru izrekne mjeru upozorenja ako je prekršio obaveznu utvrđenu ovim zakonom, aktom Agencije ili izdatim odobrenjem (čl. 140 i 141 Zakona).

Prevenција odnosno sprječavanje zloupotrebe slobode izražavanja radi zaštite prava drugih (zabrana podsticanja ili izazivanja diskriminacije ili netrpeljivosti po osnovu vjerske ili neke druge pripadnosti i zaštita od takvog govora) može se smatrati legitimnim ciljem propisanim članom 10 stav 2 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Posebno treba imati u vidu da osnovna prijetnja izražavanja mišljenja kojima se podstiče diskriminacija, netrpeljivost ili netolerancija je u tome što poruka, koja se ovakvim izražavanjem šalje

građanima, može da izazove određene negativne posljedice za određeno lice odnosno grupu lica u odnosu na njegova/njihova lična svojstva ili pripadnost određenoj grupi. Posljedica ovakvog izražavanja može se manifestovati kroz stvaranje negativnog stereotipa prema određenom licu odnosno grupi, podsticanje netolerancije, diskriminacije ili neprijateljstva.

Prilikom izricanja upravno-nadzorne mjere, direktor Agencije je imao u vidu da je izrečena mjera srazmjerna prirodi i težini prekršaja, kao i da se može očekivati da će upozorenje biti dovoljno da emiter ubuduće ne ponovi protivpravno ponašanje. Iako se upozorenje, kao upravno-nadzorna mjera, može posmatrati kao ograničenje slobode izražavanja, u ovom slučaju je opravdano i neophodno jer je u funkciji zaštite legitimnog interesa (zaštita prava drugih od diskriminacije) i prevencije budućeg kršenja prava i obaveza.

Emiteru je naloženo i da u skladu sa čl. 140 stav 3 Zakona informaciju o izrečenoj mjeri upozorenja objavi u svom programu.

Ovo Rješenje će se objaviti na veb sajtu Agencije za elektronske medije www.aemca.org.

Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja.

UPUTSTVO O PRAVNOM SREDSTVU

Protiv ovog rješenja može se podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije u roku od 15 dana od dana njegovog prijema.

Dostavljeno:

- Privredno društvo Lokalni javni emiter „Radio televizija Podgorica“ d.o.o.
- Podnosiocu prigovora
- Savjet Agencije za elektronske medije
- Arhiva

